

DOLÇAMARE

Solanum dulcamara L.

[1753, Sp. Pl. : 185] $2n = 24, 48, 72$



Solanum dulcamara. Imatge: THOMÉ, OTTO WILHELM



NOMS POPULARS

- Alemanys:** Bittersüsser nachtschatten/ Bittersüss/ Alfenkraut / Alpranke / Hirschkraut / Hundbeere / Mausholz / Mäuseholz / Nachtschatten / Natterholz / Natternholz / Pissranken / Rote hundsbeere / Saurebe / Seidelbeere / Stinkteufel / Süsstoff / Teufelsklatten / Waldnachtschatten / Wasserranke / Wolfsbeere
- Anglès:** Bitter sweet/Amara dulcis / Bitter nightshade / Bittersweet nightshade / Blue bindweed / Blue nightshade / Climbing nightshade / Deadly nightshade / Dulcamara / Fellenwort / Felonwood / Felonwort / Poisonberry / Poisonflower / Scarlet berry / Snakeberry / Trailing bittersweet / Trailing nightshade / Trailing violet nightshade / Violet bloom / Woody nightshade
- Àrab:** ثلثان / مغد حلو مر
- Aragonès:** mataconejos, tomatera del diablo, tomatetes del diablo, ubas de zorro, ubas del diablo, yerba mataconejos, dulcamara, dulcàma
- Armeni:** Մորմ քաղցրադառնալուս
- Basc/Euskera:** azari-matsa, azari-matz, azarimats, azarimatx, azarimatza, azeri-mahats, azeri-mahatsa.
- Castellà:** Dulcamara/ Dulcarama / Escuernacabras/ amaradulce, amargamid, amargamiel, dulcamara, dulciamarga, emborrachadora, escornacabras, hierba pelada, hierba peluda, matagallinas, parriza, solano leñoso, solano trepador, uva del diablo, uvas de perro, uvas del diablo, vid salvaje, vid silvestre
- Català:** Dolçamara/ Dulcamara / Morella amargant/ metzines d'ocell, morella,

	morella amargant, morella de marge, morella emborratxadora, morella grim pant, morella grim pat, vidalbí, vidaubi, vidiella morada, dolçamara
Eslovac:	Ľuľok sladkohorký
Eslovè:	Grenkoslad
Estonià:	Harilik maavits
Finlandès:	Punakoiso/ Koiso
Francès:	douce-amère, morelle douce-amère, bronde, crève-chien, loque, morelle grim pante, vigne de Judée
Gaèlic:	Fuath gorm
Gal·lès:	Elinog/ Codwarth caled / Manyglog / Mynyglog
Gallec:	bon-varón, dulcamara, dulzamara, dôce-amarga, escornacabra, escornacabras, escuernacabras, flor de vide silvestre, mexacan, mexacán, mexos de can, mexos do can, saltasebes, uva-de-cão, uvas de bon varón, vide brava.
Hebreu:	סולנום עדין
Holandès:	Bitterzoet
Hongarès:	Ebszóló csucsor / Cserjés csucsor / Kesernyés csucsor / Keserű csucsor / Piros csucsor
Islandès:	Náttskuggi
Italià:	Morella rampicante/Dulcamara
Japonès:	ソラナム・ツルカマラ
Noruec:	Bjønnebær / Trollebær / Ulvøbær / Vivang / Slyngsøtvier
Persa/Farsi:	تلخ و شیرین
Polonès:	Psianka słodkogórz
Portuguès:	Doce-amarga / Dulcamara / Erva-moura-de-trepa / Uva-de-cão / Vide-da-Judeia / Vinha-da-Índia / Vinha-da-Judeia/ bon-varón, dôce-amarga, erva-moura-de-trepa, escuernacabras, mexacan, mexos do can, palicastro, uvas de bon varón, uvas do can, vide brava, vide silvestre
Portuguès:	Dulcamara
Rus:	Паслён сладко-горький
Suec:	Bittersöta / Kvesved / Vivang / Besksöta
Turc:	Kır yasemini / Sofur / Yaban yasemini / Yabancı yasemini
Txec:	Lilek potměchuť/Potměchuť popířavá
Ucrainès:	Паслін солодко-гіркий
Xinès:	欧白英 / 白英 / bai ying

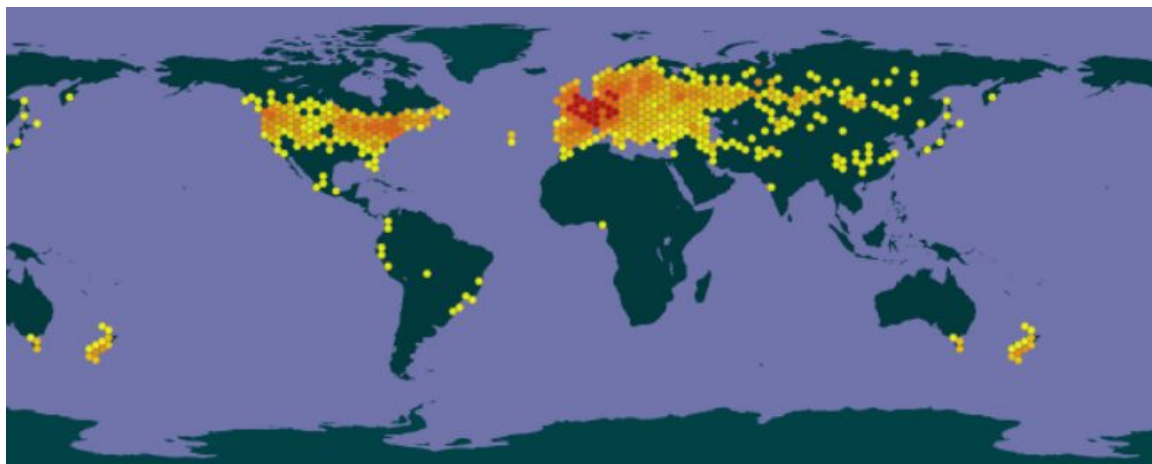
DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

La família de les Solanàcies es distingeix per tenir flors amb corol·la i calze, gamopètales, superovàriques, isostèmones, regulars, , no tenir bulbs al terra, fruit en baia, flors no disposades en espigues sinó en cimes. Dins les Solanàcies, el gènere *Solanum* es distingeix per les fulles no en rombe, fruits en baia, corol·la en roda.

Solanum dulcamara és una mata de 1-2 metres d'alçària, una mica enfiladissa, més o menys pubescent, amb pèls glandulosos. Pela amargant i interior dolç. Branques herbàcies una mica enfiladisses, cilíndriques. Fulles ovals, de 50-100 × 20-50 mm, acuminades en cor a la base; però fulles superiors a vegades amb dos segments menors com orelletes basals. Pecíol foliar de 10-30 mm. Flors de color violeta, pèndules, en cimes bipares divaricades amb 10-25 flors, amb pedicels de 2-12 mm, articulats a la base. Calze de 3 mm, verd, amb 5 lòbuls de 0.5-1 mm. Corol·la de 10-15 mm, d'un blau morat, rarament blanca, amb lòbuls de 7-10 mm reflectits, amb dues taques verdes prop de la base. Estams iguals entre ells, amb filaments de 0.5-1.5 mm, units per la zona inferior, lliures al cim, pubescents. Anteres grogues de 5-7 mm, soldades entre elles obtuses. Ovari glabre. Estil cilíndric, pubescent, exsert. Estigma capitat. Baies ovoides vermelles brillants al madurar, de 10-15 × 5-10 mm, sobrepasant 2-4 cops el calze. Llavors de 2 mm, reniformes, finament reticulades, de color gris o de palla.

MALURES: *Dickeya solani*, *Liberibacter solanacearum*, *Phytophthora infestans*, *Ralstonia solanacearum*.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA



Solanum dulcamara al món, segons GBIF

Viu vora de camins, clarianes de bosc i fondalades humides amb mitja ombra sobre sòls neutres o bàsics. Es troba principalment per Europa, Àsia i Àfrica del Nord.

HISTÒRIA

DIOSCÒRIDES (segle I) recomanava coure la rel en aigua i beure-la amb uns 50 mL d evi al que se li hagi afegit aigua de mar. Això serà una bona purga dels humors aquosos i convé als que pateixen d'hidropesia. Els fruits lleven les taques a la pell degudes al sol. Els brots tendres es poden menjar preparats amb vinagre i sal.

PLINI EL VELL (segle I) recomanava la planta xafada amb mel per aplicar a les ferides que piquin, ja sigui a les persones o als animals. GALÈ (segle II) la recomanava contra tumors. LAGUNA (segle XVI) dei que al seu temps els fruits es conservaven a l'hivern a casa per usar-los com a cosmètics per donar color a la cara.

NICHOLAS CULPEPER (segle XVII) reconeix que la planta tenia aleshores molts noms: «*amara dulcis, bitter-sweet, woody nigh-shade, felon-wort*». La considera planta de Mercuri. I molt útil per a desfer malefics tant en persones com en animals. Als gats se'ls pot posar una mena de collaret fet amb la planta. Contra el vertigen o mareig a les persones caldria lligar al voltant del coll la planta també com si fos un collaret. Contra el voltadits aplicar els fruits una matxucats. Per usos interns es posa la planta (400 g) en un pot amb vi (1.5 L) escalfant-ho durant 12 hores. Un cop colat i refredat és molt bon remei contra les obstruccions del fetge o la melsa, l'ofec, les contusions per caigudes o els trombes, la icterícia, la hidropesia i per netejar les dones després de la primera penetració. Es pot beure 125 mL cada matí. És una mica laxant.

CAROLUS LINNAEUS (segle XVIII) recomanava la planta contra la febre, la sífilis, el reuma i la gota.

ESOTERISME

Dur una mena de collaret fet amb la planta ajuda a superar les agonies d'un amor menyspreat.

PROPIETATS MEDICINALS

- analgèsica
- anticancerosa
- antifúngica
- antiinflamatòria
- antireumàtica
- antisèptica bucal

- antisèptica UE
- antitrombòtica
- depiladora REL FRU(?)
- depurativa de la pell UI
- diürètica
- febrífuga
- fluïdificant sanguínia
- hepàtica
- immunoestimulant
- mucolítica
- narcòtica
- refrigerant
- sedant
- sudorífica
- vomitiva

USOS MEDICINALS

- abscessos
- àcid úric
- acne de la pubertat
- afonia (TIJ-mel)
- aftes bucals
- al·lèrgies
- artritis
- asma
- berrugues
- blefaritis
- bronquitis
- butllofes
- càlculs urinaris
- calfreds
- càncer de mama
- càncer de pròstata
- catarro
- cel·lulitis
- colitis ulcerosa
- conjuntivitis
- contractures musculars
- contusions
- crosta de llet
- dermatitis crònica
- diabetis FRU
- dispnea
- dolors d'ossos
- èczemes
- edemes ESC
- erupcions a la pell
- *Escherichia coli*
- faringitis (TIJ + mel) UI
- febre
- ferides FRU + etanol
- fetge embussat
- fongs
- furòncols
- ganglis inflats REL UE
- gangrena (FRU + oli)
- gastroenteritis TIJ (UI en dejú 1 hora després)
- gota
- hemorroides FRU + oli UE
- herpes
- hidropesia
- hipertensió (+ llet)
- icterícia
- infeccions TIJ
- insomni
- lepra
- mal de ventre fort
- mareig
- melsa embussada
- miàlgies
- mussols als ulls
- obesitat amb retenció de líquids
- oligúria
- picades de vespes FRU UE
- picors
- plètora
- pleuresia
- psoriasis UE
- refredats
- restrenyiment
- reuma ESC UI/ UE (FRU+ etanol)
- rinitis
- sarcoma S-180 (p.p beta-solamarina)
- sífilis
- *Staphylococcus aureus*
- *Staphylococcus epidermidis*
- *Sterptococcus pyogenes*
- taques a la pell
- tètanus (FRU + oli)
- tos
- tos-ferina
- úlceres
- úlceres canceroses (FRU + vinagre UE)
- urèmia
- uretritis
- urticària
- varius UE
- vertigen
- voltadits FUL

HOMEOPATIA

- al·lèrgies
- amenorrea
- amigdalitis
- ansietat
- artritis
- asma
- berrugues
- bronquitis
- calfreds per humitat i fred
- cistitis
- conjuntivitis
- èczemes
- erupcions cutànies
- diarrea verda amb sang, dolor i nàusees
- dolor als sortir les dents als nens
- flegmes
- gota
- herpes simple HHV-1
- icterícia
- impaciència
- inseguretat
- irritabilitat
- llagrimaig profús
- mal de cap
- mal d'esquena
- mastitis UE (+ farina de llinosa + llet)
- nerviosisme
- neuràlgia del trigemin
- paràlisis facial
- picades d'abelles FRU
- picors
- prepotència dins l'ambient familiar
- psoriasis
- pulmonia
- rampes
- reuma que empitjora amb la humitat
- rigidesa a nuca i esquena
- sinusitis
- suors de refredat
- tinya
- tos-ferina
- tumors a les mames UE (+ farina de llinosa + llet)
- úlceres
- urticària

VETERINÀRIA

S'empra contra la parotiditis equina causada pel *Streptococcus equii* als cavalls. En homeopatia contra èczemes que llagrimegen i contra reuma muscular. Per fora, per guarir ferides i nafres. També contra càncer de mama en gosses.

A les ovelles per desinfectar ferides se'ls renta la zona amb aigua de farigola i després s'aplica oli del macerar els fruits.

Els tords són immunes al verí dels fruits i ajuden a dispersar les llavors després de menjar-los.

DOSIFICACIÓ

Usos interns:

Decocció de 10 g/L de tiges. Bullir 2 minuts i reposar 10 abans de colar. Prendre'n 2 tassetes entre els àpats. Començar amb menys dosis (5 g) i progressivament anar augmentant fins a 20 g, si és que no es produeixen desmaís.

Extracte aquós: 1-5 g/dia.

Usos externs:

Compreses: un grapat de tiges per 1 L, bullir-ho 10 minuts.

Cataplasmes: 4 grapats de fulles matxucades + 120 g de farina de llinosa + llard . Tot es cou junt i remenant-ho. Contra tumors d'aparició recent o com a resolutiu en contusions. Fulles tendres matxucades aplicades sobre contusions o abscessos a les mames.

TOXICITAT

Dosi «normals» provoquen nàusees, vòmits, diarrees i fan que les ninetes es dilatin. També pot provocar irritació als testicles. La calistegina A3 augmenta el nombre de cèl·lules granulades als sinusoides hepàtics. Una dieta amb solanidina (2.4 mM fa més probable que es produeixen avortaments. Una sobredosis de la planta provoca paràlisis del sistema nerviós central, abaixa el ritma del cor i de la respiració, provoca hipotèrmia, vertigen, deliris, convulsions; i, finalment, pot provocar la mort. Hauria de ser evident que les embarassades cal se s'abstinguin de prendre aquesta planta tòxica. A algunes persones els fruits o la planta els poden provocar al·lèrgies cutànies de contacte. Dosi orals de solanina de 3 mg/Kg en humans produeixen dispnea, mareig i hiperestèsia.

Dosi de 20-35 mg/Kg són letals per a rates i conills. Però dosi de 225 mg/Kg no són pas letals per a les ovelles. S'han documentat intoxicacions en gossos, cavalls, nens, vedells. La intoxicació en cadells es tracta amb maropitant 1 mg/Kg, Oxigen, gota-a-gota IV de solució lactada de Ringer, propofol 20 mg IV, metocarbamol 100 mg/Kg IV, fenobarbital 4 mg/Kg IV; ènema de 60 mL /Kg al recte d'aigua calenta, etc. Més informació a <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4668823/>

En nens la fisostigmina pot ser suficient per tractar l'enverinament. També es podria provar la prednisona (10 mg) combinada amb vitamina B12 (5 mg).

Els vòmits es poden tractar amb metoclopramida o ondansetron. La diarrea si s'allarga, amb loperamida.

ALGUNS EFECTES FISIOLÒGICS

L'extracte amb etanol estimula la fagocitosis contra *Escherichia coli*. L'extracte aquós inhibeix l'agregació plaquetària. L'extracte amb etanol inhibeix la producció de PGE2 per la COX-1 i la COX-2, però no té efecte sobre el LTB4 per la COX-5. L'extracte aquós inhibeix *Staphylococcus epidermidis*, *Streptococcus aureus*, *Streptococcus pyogenes*. L'alfa-solanina i l'alfa-chaconina inhibeixen l'acetil-colinesterasa a 100 microM. La tomatina és poc potent però la solanidina, la tomatidina i la solasodina ho són més. Augmenten la força del miocardi un 50% en 3 minuts: la tomatina a 1.5 ppm, l'alfa-chaconina a 3.1 ppm, l'alfa-solanina a 4.5 ppm, la beta-chaconina a 16-8 ppm, i la solanidina a 11 ppm, Tenen un efecte inotròpic positiu. La solanina inhibeix la degradació dels barbitúrics i a 10 mg/Kg i.p. allarga el la dormida produïda pel pentobarbital.

PRINCIPIS ACTIUS DEL SOLANUM DULCAMARA

- 2,4-metilèn-colesterol
- 3-beta-5-tomatidèn-ol
- 3,5-tomatidiè
- 6,2',3'',5'',4'''-pentahidroxi-3,7''-biflavona FRU
- 15-alfa-hidroxi-soladulcidina
- 15-alfa-hidroxi-solasodina
- 15-alfa-hidroxi-tomatadenol
- 15-alfa-hidroxi-tomatadinina
- 24-metilèn-ciclo-artenol
- 31-nor-lanosterol FRU
- àcid acètic FRU
- àcid cítric FRU
- àcid dulcamaretínic
- àcid dulcamàric
- àcid dulcamarètic
- àcid dulcamarínic
- àcid tànnic
- agents tànnics
- alfa-soladulcina
- alfa-solamarina
- amargants
- atropina FRU
- beta-sitosterol FUL FRU
- beta-solamarina REL
- beta-soladulcina
- beta-tomatidenol
- brassicasterol FUL
- calistegina A3, A5, B1, B2w, N1
- campesterol FUL
- chaconina
- ciclo-artenol
- ciclo-artenol-24-dihidro-lanosterol
- citrostadienol FRU
- colesterol FUL
- columbina
- D-galactosa
- D-glucosa
- D-xilosa
- diosgenina
- estigmasterol FUL FRU
- fructosa FRU 31.5%
- glucòsids
- gamma-soladulcina
- gamma-solamarina
- gramisterol FRU
- iso-fucosterol
- L-rhamnosa
- licofil·la
- licopè FRU
- licopodina
- licoxantina FRU
- lioniol A
- lofenol FRU
- obtusifoliol FRU
- saponina

- solaceïna
- soladulcamaridina
- soladulcidina FRU
- soladulcidina-tetròxid
- soladulcina
- soladulcòsid A (= (22R, 25R)-3-beta, 15-alfa, 23-alfa-trihidroxí-5 alfa-espirostan-26-ona 3-O-alfa-L-rhamnopiranosil-(1----2)-beta-D-glucopiranosid)
- soladulcòsid B (= (22R, 25R)-3 - beta,23-alfa-dihidroxí-5-alfa-espirostan-26-ona 3-O-alfa-L-rhamnopiranosil-(1----2)-[alfa-L-rhamnopiranosil-(1----4)]- beta-D-glucopiranosid)
- solamargina
- solamina
- solanina FRU
- solaneïna
- solanidina FRU
- solasodina FLO
- solasonina
- solavetivona
- tigogenina
- tigogenona
- tiniatoxina
- tomatid-5-èn-3-beta-ol
- tomatidina FRU
- yamogenina

MÉS INFORMACIÓ

EMA (European Medicines Agency): «Assessment report on *Solanum dulcamara* L. stipites». (2013).

«Efecte antineoplàsic de un extracto de *Solanum dulcamara* L. sobre cèlulas de carcinoma mamario canino». Tesis doctoral de MICHELLE DANIELA GALLMEIER JARAMILLO. Santiago de Chile (2017). Facultad de Ciencias Veterinarias.